

Miljødirektoratet

post@miljodir.no

Fauske, 10.09.2021

Dette brevet sendes på vegne av Naturvernforbundet i Nordland og Norsk Ornitologisk Forening avd. Nordland.

Høringsuttalelse - Søknad om tillatelse til gruvedrift m/utslippstillatelse Nye Sulitjelma Gruver AS

Høringsnr. 2020/11987

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Nordland er et samarbeidsnettverk for 14 natur- og friluftslivsorganisasjonene i regionen. Vårt mål er å ivareta natur- og friluftslivsinteressene i Nordland fylke ved å styrke og fremme organisasjonenes arbeid, være en møteplass for samarbeid og en arena for kompetansebygging for natur- og friluftslivsorganisasjonene med sitt virke i regionen. Medlemsmassen hos de tilsluttede organisasjonene er ca. 22 000 personer.

Vi viser til Miljødirektoratets høring av Nye Sulitjelma Gruver AS (NSG) søknad om utslippstillatelse til ny gruvedrift i Sulitjelma. Vi viser også til avtale med saksbehandler om utsatt høringsfrist til 10.09.2021.

Om søknaden og høringen

Nye Sulitjelma Gruver AS (NSG) søker om gjenoppstart av kobbergruvevirksomheten i Sulitjelma. Til denne søker firmaet om innsjødeponi for avgangsmasser, konkret tillatelse for utslipp av opp mot 375 000 tonn pr. år bestående av kvarts, feltspat, kloritt, pyritt, kobbersulfid, sinkblende iblandet kjemikalierne brent kalt (for å øke pH) og xantat (for å skille ut kobber i flotasjonen og som er svært giftig), til Langvatnet i Sulitjelma. Det er innledningsvis også verdt å merke Miljødirektoratets anførsel i høringsinnbydelsen, sitat: "Miljødirektoratet har påpekt at eventuell ny gruvedrift ikke må komme i konflikt med nødvendige tiltak for å begrense forurensning fra tidligere tiders gruvedrift."

Tidligere har det vært en bred enighet mellom politiske partier i Fauske kommune og organisasjoner om at: staten (som eide gravene da driften opphørte i 1991) må rydde opp i de gamle gravene og stanse avrenningen før ny gruvedrift kan bli aktuelt. Kravet innebar blant annet å finne en deponiløsning som ikke forurenset miljøet ytterligere, og som befolkningen kunne være trygge på. Det kravet står fortsatt ved lag. Nå registrerer vi en søknad og et forslag til en deponiløsning som innbyggere, brukerinteresser og organisasjoner ikke vil ha noe av.

At kobber (og sink) etter 30 års gruvestans fortsatt finnes i uakseptable konsentrasjoner i Sulitjelmavassdraget er også et uttrykk for at lite og ingenting er gjort med opprydning etter den tidligere gruve drift i Sulitjelma. Syredannende avrenning fra de gamle gruvegangene til Langvatnet pågår fortsatt. Vi siterer fra "Avfallshåndteringsplan Nye Sulitjelma Gruver" av SARB Consulting Norge AS side 14: "Lite er gjort med de mange forurensningskildene." Å gi ny utslippstillatelse til Langvatnet når de gamle utslippene og det gamle deponiet ikke er ryddet opp i, vil nettopp være i konflikt med Miljødirektoratets forutsetning om at ".....eventuell ny gruve drift ikke må komme i konflikt med nødvendige tiltak for å begrense forurensning fra tidligere tiders gruve drift."

Vann- og sjødeponi må forbys på generelt grunnlag

Det har pågått en årelang protestaksjon mot de foreslåtte gruedumpingsprosjektene i Repparfjorden og i Førdefjorden. Denne måten behandle gruveavfall på er ikke lenger akseptert i befolkningen. Dette er heller ikke lenger akseptert av det internasjonale samfunnet. Pr. dato er det bare myndighetene i Papua Ny Guinea og i Norge som, enn så lenge, gir tillatelse til sjødeponi. Vi krever nå at tillatelser til deponi i vann og sjø opphører på generelt grunnlag også i Norge.

Om kunnskapsgrunnlaget og mangelfulle konsekvensutredninger

Metaller og kjemikalier fra deponiet som allerede er i Langvatnet etter tidligere tiders kobbergruve drift i Sulitjelma har, ikke overraskende, vist seg å drenere med vassdraget ut i Skjerstadvatnet. Fiskeridirektoratet har dokumentert med undersøkelser fra 1989 at Fauskevika da var påvirket av høyt innhold av kobber, sink og kadmium og nedsatt arts mangfold. På miljøstatus.no har Norconsult i 2020 lagt ut nylige målinger som viser at det fortsatt, 29 år etter avsluttet gruve drift, foreligger forhøyede konsentrasjoner av kobber og sink ved Hellarmo (det vestlige utløpet av Langvatnet) og lenger ned i vassdraget nedstrøms Øvervatnet, hhv. 26,4/27,4 og 12,5/14,2 ug/L mens tiltaksgrensen er 10 ug/L. Norconsult sine miljøundersøkelser går ikke lenger ned i Sulitjelmavassdraget. Dette er en uakseptabel begrensning i de foreliggende konsekvensutredningene som tilsier at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt. Naturmangfoldlovens §8 (kunnskapsgrunnlaget) er ikke oppfylt.

Vi protesterer mot ordlyden i søknaden. Gjennomgående er Langvatn beskrevet som et «naturlig renseanlegg». Det blir også skrevet at de skisserte utslippene av avgangsmasser og kjemikalier ikke vil føre til farlige konsentrasjoner på grunn av de store mengdene vann som renner gjennom Langvatnet («Den store mengden vann som renner gjennom Langvatnet vil også forhindre at kjemikaliekonsentrasjoner bygger seg opp til farlige nivåer i innsjøen»). Dette betyr jo at forurensning raskt vil transporteres videre i vassdraget, før det vil ende opp i det som av Miljødirektoratet er klassifisert som et svært viktig bløt bunnsområde nordøst i Nervatnet.

Konsekvensutredningen beskriver at Langvatnet vil bli uegnet som oppholdssted for fisk i anleggsfasen og forskerne forventer en stor negativ effekt for fisken og de andre artene i vannet. I driftsfasen er det fremdeles middels til stor negativ effekt, da kobberkonsentrasjonene er forventet å bli like høye som ved tidligere gruve drift, og da var fisk bare observert ved utløpselvene i vannet.

Disse historiske opplysningene viser at Langvatn har vært sterkt påvirket av gruvedrift, og kan nå bli ytterligere påvirket, med store konsekvenser for dyrelivet. Vannet kan altså ikke sees på som et "naturlig rensanlegg" som tåler deponering av forurensede masser.

Å desimere fiskebestanden i vannet vil få konsekvenser for resten av økosystemet i området gjennom både direkte og indirekte biologiske prosesser. Av innkomne høringsinnspill fra berørte naboer og private nedover vassdraget, som bruker området til rekreasjon og matauk (jf. innkomne høringsinnspill), er det naturligvis kraftig reaksjoner på utslippssøknaden.

At Norconsult har begrenset influensområdet til bare Nervatnet er urimelig. Influensområdet og utredningene skulle selvfølgelig vært utvidet til også å omfatte Fauskevika og deler av Skjerstadjorden. Det foreligger gode vitenskapelige grunner til dette, i tillegg til at vi har et miljølovverk som krever det. Vi viser blant annet til at det tidligere er påvist et høyt innhold av kobber, sink og kadmium i Fauskevika, noe som sannsynligvis stammer fra tidligere gruvedrift.

I uttalelsen fra Fiskeridirektoratet vises det til at Havforskningsinstituttet (HI) har kartlagt et lokalt viktig gytefelt for kysttorsk som strekker seg fra Skjerstadjorden og inn i Fauskevika. Og i rapporten fra HI vises det også til funn som indikerer at Fauskevika er et gytefelt for blant annet kveite. Det vises videre til at tungmetaller som sink og kadmium kan bindes til skallet på fiskeegg. HI anbefaler heller ikke deponi dersom det påvirker fjordens evne til reproduksjon av fisk, spredning av giftige kjemikalier og gruveavfall med for høye verdier av tungmetaller. Det hersker ingen tvil om at det er behov for mer kunnskap om konsentrasjonen av tungmetaller, om artsmangfoldet og økosystemets tåleevne (samla belastning) ned mot Finneid/Fauskevika og Skjerstadjorden.

Fra Langvatnet, ned Langvasselva og ned til Finneid er det registreringer av et artsmangfold som ikke blir nevnt i søknaden eller vurdert i konsekvensutredningen, ikke minst anadrom fiskebestand. Det er også større brukerinteresser (friluftsliv og rekreasjon) enn det som kommer frem. Saken er ikke godt nok opplyst til at det kan fattes vedtak om utslippstillatelse. Søknaden kan etter vår formening ikke oppfylle kunnskapskravene i miljølovverket.

Deponi i nedlagt gruve fylt med vann og forseglet - en akseptabel naturvennlig løsning

Verden trenger mineraler, men ikke i uavgrensede mengder og ikke til enhver pris. Det må stilles strenge miljøkrav som sikrer at utvinningen ikke skjer på bekostning av viktige natur- og friluftslivsverdier, naturbaserte næringer og reindrift. Målet må være gruvedrift uten avfall og at overskuddsmassene kan brukes som fyllmasse til veier, flyplasser og lignende, til betong og mursteinproduksjon, som jordforbedringsmiddel eller til keramiske produkter. De massene som man sitter igjen med etter god ressursutnyttelse og alternativ bruk bør legges tilbake i gruvegangene under drift, såkalt tilbakefylling i gruvene. Dette er en mye mer fornuftig forvaltning av mineralressursene enn å dumpe dem på havet eller i innsjøer.

Hvis NSG sin omsøkte oppstart av kobber- og sinkgruvene i Sulitjelma skal kunne regnes som ledd i et reelt grønt skifte, så er den eneste akseptable løsningen for gruveavfallet at det blir plassert under vann i et landdeponi. Som alternativ til åpent landdeponi vil vi foreslå de gruvegangene som ikke skal tas i bruk og som ikke har vannstrømkontakt med Langvatnet. Ifølge SARB Consulting avfallshåndteringsplan side 14 kan f.eks. Mons Petter-gruven være et slikt deponi. En slik løsning vil ikke beslaglegge nye naturområder slik SARB Consulting argumenterer imot landdeponi på side 16.

Høyst sannsynlig er det punktet "Høy kostnad" i motargumentasjonsrekken til SARB Consulting (på side 16) som er hovedårsaken til at utbygger går for dumping i Langvatnet. I lys av naturkrisen er ytterligere naturtap og forringelse av et anadrom vassdrag en mye høyere og uakseptabel kostnad.

Konklusjon

Vi mener søknaden fra Nye Sulitjelma Gruver AS (NSG) om utslippstillatelse fra produksjon av inntil 30.000 tonn kobber- og sinkkonsentrat pr. år fra underjordisk gruvedrift er i strid med gjeldende miljølovverk. Løsningene for deponi i Langvatn og ytterligere forurensning av Sulitjelmavassdraget er uakseptabel. Kunnskapen om påvirkningen på natur, miljø og samfunn er for dårlig belyst og utredningsområdet (herunder influensområdet) skulle vært utvidet til å omfatte nedre deler av Sulitjelmavassdraget, Fauskevika og Skjerstadfjorden. Søknaden må avslås.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Nordland

Ylva Edvardsen
Styreleder

Gisle Sæterhaug
Koordinator

Kopi (per e-post) sendes:

Fauske kommune

Statsforvalteren i Nordland v/ klima og miljø

Nordland fylkeskommune v/ plan og miljø